

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Oslo 28.04.2011

Hørings svar

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, NKR

VOFO takker for muligheten til å få være høringsinstans for utviklingen av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Høringsbrevet er oversiktlig og tydelig og lett å forholde seg til. VOFO mener at et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk er viktig for en felles forståelse for og definisjon av kunnskap, ferdigheter og kompetanse.

VOFO har i sitt svar valgt å fokusere på det vi mener er i strid med det vi forstår som et funksjonelt kvalifikasjonsrammeverk.

I Generelle merknader

VOFO ønsker innledningsvis å knytte en kommentar til vurderingen av hvilke kvalifikasjoner som skal omfattes i et NKR.

I høringsbrevet sies det at et av hovedformålene med kvalifikasjonsrammeverket er å styrke mulighetene for livslang læring. Og at det derfor er naturlig at mange land som har startet arbeidet med rammeverk, har ønsket å finne veier for å la rammeverket også omfatte kvalifikasjoner som er ervervet utenfor det offentlige utdanningssystemet. I motsetning til dette, sies det likevel at bare offentlig godkjente utdanninger vil være innplassert i det norske kvalifikasjonsrammeverket (kap 7.3, side 21, vedlegg2).

”Selv om det er ulike vurderinger av relevansen av dette spørsmålet i dag, synes mange tegn å trekke i retning av at kvalifikasjonsrammeverket etter hvert må forholde seg til innplassering av kompetanser/kvalifikasjoner som kommer fra ikke-formelle tilbydere” (kap. 7.3, side 21). Den siterte setningen er litt vanskelig å forstå innholdet i. Det kan virke som det er noe man gjerne skulle ha unngått, men at det ikke er noen vei utenom.

VOFO aksepterer at det er komplisert å forholde seg til kunnskap hentet fra mange forskjellige arenaer, og at det kan være vanskelig å kjenne igjen kunnskap som ikke uten videre kan konverteres til et offentlig system. Men det er nettopp der utfordringen i et slikt nivådelte rammeverk ligger, det skal åpne opp for et mer fleksibelt syn på hvor kunnskap finnes og gjenkjennes. Slik det er nå, gir det mer inntrykk av at beskrivelsen av læringsmål i offentlig utdanning er byttet ut med beskrivelsen av læringsutbytte. Ellers er det som før. Dersom et kvalifikasjonsrammeverk skal bli noe mer enn en annen måte å rangere offentlig utdanning på, er det nødvendig å arbeide fram beskrivelser som også kan favne kompetanse hentet fra andre arenaer, for eksempel fra folkehøgskolene og studieforbundene. Det mener

VOFO er i samfunnets interesse og et offentlig ansvar å legge til rette for. Kvalifikasjoner som beskrives på de forskjellige nivåene, som for eksempel: *viser evne til kreativitet i utførelse av arbeidet - kan søke og bruke informasjon fra ulike kilder i egen utvikling for videre arbeid og/eller utdanning*, kan utmerket hentes inn fra andre arenaer. Det finnes flere eksempler i beskrivelsene.

II NKR-dokumentet

1) Antall nivåer og prinsipper for innplassering. (Kap 5)

Voksenopplæringsforbundet vil understreke følgende sitat fra høringsbrevet under punkt 5.2: "...det er primært læringsutbytte fra den enkelte kvalifikasjon og ikke utdanningslengden man må ta utgangspunkt i. Følgelig vil kvalifikasjoner av både ulik lengde og omfang kunne plasseres inn på samme nivå". VOFO støtter dette utsagnet, men mener at det ikke følges opp når det legges opp til at samme type utdanning legges på flere nivåer/delnivåer. Utbyttebeskrivelsen på hvert nivå må dekke forskjellige fagområder med egne læreplaner, slik at ikke enhver utdanning til slutt har sine egne nivåer. Et eksempel på at det fort kan utarte, til tross for uttrykt i brevet som over, er forslaget om et a og b nivå for videregående opplæring; 3a yrkesfag 3b allmennfag. Beskrivelsene av nivåene ligger tett på hverandre, og det er vanskelig å skille begrepene betydning. Vi mener at det ikke fremmer likeverdet mellom de to jevnbyrdige utdanningene. Og at det er i strid med prinsippene som er nevnt i høringsbrevet.

2) Innplassering for delkvalifikasjoner.

VOFO støtter eventuell innarbeidelse av at delkvalifikasjoner bør utredes videre, og at det også bør knyttes opp mot realkompetansevurdering og livslang læring.

3) Grunnkompetanse

Slik rammeverket er utformet og knyttet opp mot formell kompetanse, kan grunnkompetanse, plassert mellom grunnskole (1) og fullført videregående opplæring (3) nettopp favne vidt og innlemme kompetanse hentet på forskjellige arenaer. Mennesker som har vært en tid i arbeidslivet, eventuelt hoppet av videregående, kan få uttelling for kunnskapen sin på dette nivået. VOFO mener at nivået kan bli et godt utgangspunkt for realkompetansevurdering. Men at det er en utfordring å utvikle god og nyttig dokumentasjon på den kunnskapen som defineres på dette nivået. Det er en utfordring både myndigheter og tilbydere må ta ansvar for.

III Læringsutbyttebeskrivelser og nivåbeskrivelser (nivåene 1 – 4)

4) Progresjon og sammenheng mellom nivåbeskrivelsene.

Det ligger en stor utfordring i definisjonen av de begrepene som er brukt for å beskrive progresjon og nivåplassering. Mange begreper er så å si like, det kan bli vanskelig å skille mellom innholdet i begrepene på de forskjellige nivåene. Som eksempel på hvordan kunnskap kan beskrives, er følgende nevnt. Kjenne til – ha, kunnskap om, – ha innsikt i - som en stigende orden. Begreper som ligger så nære hverandre i betydning, bør ha en klar

og etterprøvbar definisjon for å kunne gi reell plassering på riktig nivå. Begrepene er i seg selv åpne for personlig tolking. I denne forutsetningen for plassering i rammeverket er valget allerede tatt, den går veien om offentlig utdanning. Slik sett er man med den riktige eksamen allerede plassert.

Det vil igjen si at den offentlige fagplanen og kjennskap til begrepene og hva de innebærer, vil være avgjørende for om nivåene og den enkeltes læringsutbytte henger sammen med hvordan kunnskap, ferdigheter og kompetanse omsettes i praksis.

5) Fullført og bestått videregående opplæring – ett eller to sett av læringsutbyttebeskrivelser.

Som nevnt under punkt II, 1, mener VOFO at det er riktig med ett nivå for videregående opplæring og ett sett av læringsutbyttebeskrivelser. Det sidestiller de to utdanningsveiene når det gjelder nivå. Begrepene som benyttes i de to beskrivelsene, ligger også stort sett så tett opp til hverandre at det vil bli en stor utfordring å skille innhold. Språk er spesielt nevnt som ferdighet og vektlagt forskjellig i de to beskrivelsene. Dersom språk skal skilles ut som egen ferdighet, er etter VOFOs mening ett språk det mest reelle i denne nivå plasseringen.

6) Fagskolenivået.

VOFO mener det ikke er hensiktsmessig med to nivåer for fagskolen. Det vil lage et skille mellom fagskolene og etter VOFOs mening utvikle a og b skoler. Det er fagkompetanse som er viktig, ikke lengden på utdanningen. Fagskoler kan ha en varighet fra 6 mnd til 2 år. Fagområder og fagplaner avgjør hvor lang det er hensiktsmessig å gjøre utdanningen. Fagplanene må tilfredsstillende krav til fagkunnskap, lengden på utdanningen som kreves må tilpasses ønsket nivå på kompetanse, kunnskap og ferdigheter. Det blir da opp til utdanningen å utvikle et tilbud som tilfredsstiller det læringsutbyttet som beskrives i det nivået en fagskole er plassert inn på. Et fagskoletilbud skal godkjennes av NOKUT, den godkjenningen må da forholde seg til definerte kvalitetskriterier, ikke lengden på utdanningen.

Andre spørsmål

I kapittel 9 omtales kvalifikasjonsrammeverkets relevans i arbeidet med livslang læring og realkompetanse. "Et viktig perspektiv i arbeidet med å utvikle nasjonale kvalifikasjonsrammeverk er å bidra til synliggjøring og verdsetting av all læring som skjer gjennom livet, uansett på hvilke arenaer læringen skjer. Især vil læringsutbyttebeskrivelsene kunne utvikles til et godt redskap for realkompetansevurdering". (kap 9)

I dette forslaget til kvalifikasjonsrammeverk savnes et aktivt forhold til hvordan resultatene fra en realkompetansevurdering kan bli en naturlig del av systemet. Det oppleves ikke slik at man her "....har ønsket å finne veier for å la rammeverket også omfatte kvalifikasjoner som

er ervervet utenfor det offentlige utdanningssystemet". Tvert i mot.

Voksenopplæringsforbundet er klar over at det er nødvendig å utvikle god dokumentasjon som kommuniserer med nivåene dersom ikke-formell læring skal få en naturlig plass i NKR. Vi mener likevel at problematikken er noe snudd på hodet; et kvalifikasjonsrammeverk er ment å skulle være åpent i den forstand at mange typer utdanninger kan defineres inn på forskjellige nivåer. Slik det er utformet nå, er det den formelle utdanningen all annen utdanning skal sammenlignes med. Å snu perspektivet er selvfølgelig komplisert og kostbart. Og krever en innsats både fra myndighetens side og tilbyderne. Men vi er usikre på om det blir lettere en annen gang. Og vi mener samfunnet er tjent med på alle måter, reelt å åpne for og vise respekt for livslang og livsvid læring. Slik det snakkes så mye om.

VOFO slutter seg selvsagt til avslutningsavsnittet om å prioritere en videreutvikling av kvalifikasjonsrammeverket i et livslang læring perspektiv.

VOFO mener som uttalt i dette høringsvaret at det er en svakhet at livslang læring og kunnskap hentet fra frivillig sektor og arbeidslivet ikke har fått plass i NKR slik det nå er utformet. VOFO støtter fullt og helt at det må utvikles et verktøy som beskriver læringsutbyttet fra ikke-formelle arenaer og vil understreke at det er et ansvar også myndighetene må dele.

Voksenopplæringsforbundet
Ellen Stavlund
assisterende generalsekretær